

מס' 9 - לקטנים ולגדולים

אזכורי יציאת מצרים בתנ"ך – השאלות¹

יציאת מצרים היא מהאירועים המוזכרים ביותר בתנ"ך, בצורות שונות: כאזכור היסטורי של האירוע ולקחו, כחובה או רצון להודות לה', כקשור עם מצווה ממצוות התורה, כמצוות זכירה, בהקשר של דיני החג עצמו ועוד. נערוך סיוור-חידון על אזכורים אלה והפעם עם תנ"כים פתוחים ונתמקד באזכורים בתורה.² עוד זאת נזכיר, את הכלל החשוב: "בקטון החל ובגדול כילה" – לתת תמיד זכות קדימה לקטנים ואת המענה בסדר עולה של הגיל! כמשה שרעה את הצאן ולא כיוסף שהושיב את אחיו.³

1. איפה נזכר בפעם הראשונה בתורה ציווי לזכור את יציאת מצרים?
2. ואיפה כתוב שצריך לשמור את יום יציאת מצרים ואיך זה קשור לאחד מפריטי ליל הסדר?
3. מי "יצא על ארץ מצרים", וברגע האחרון הוציאו אותו ממצרים?
4. *** שאלה למטיבי לכת (לגדולים שיפסיקו להסתלבט על הקטנים): היכן מוזכרת יציאה זו על ארץ מצרים בכתובים?
5. ומי "יצא בתוך מצרים"?
6. מי הראשון שיצא ממצרים, נכון יותר עלה ממצרים וגם הוא ברכוש גדול?
7. יציאת מצרים מתוארת בתורה לא רק ע"י הפועל "יצא", אלא גם ע"י פעלים אחרים. מה הם? איך קוראים להם חכמים בשם כולל?
8. מה התחנה הראשונה שצפויה לעם ישראל אחרי יציאת מצרים, מה הפסוק ואיך זה קשור בלוח השנה?
9. סיפור יציאת מצרים, "ההגדה" נאמר בפירוש בתורה. מהו הפסוק המדויק בתורה? האם יש יותר מאחד?
10. מצוות רבות קשורות ביציאת מצרים, חלק מהן נראה להלן. אם נתעלם ממצוות החג עצמו: מצה, פסח, הגדה, וגם ממצוות הזכירה שראינו בשאלה מס' 1, מה המצווה הראשונה שקשורה ביציאת מצרים? רמז: היא איננה נוהגת בחג עצמו.
11. חודש ניסן בו יצאנו ממצרים נקבע להיות "החודש הראשון" ומכאן ואילך "החודש השני", "בחודש השלישי" וכו' הם אייר, סיון וכו'. מה הוא האירוע הראשון בתורה שאירע "בחודש השני" ליציאת מצרים, ומה אירע "בחודש השלישי" ליציאת מצרים?
12. *** עוד שאלה למטיבי לכת (לגדולים שיפסיקו להסתלבט על הקטנים): מה עם אזכורים של החודשים לפני יציאת מצרים? לפני "החודש הזה לכם ראש חודשים", כגון: "בחודש השני", "בחודש השביעי", "בחודש העשירי"? האם גם הם לפי נמנים לפי חודש ניסן כחודש הראשון? רמז: הדוגמה עצמה היא הרמז.

¹ דף זה מיועד לכלל המסובים. יש דף מקביל שמכיל את השאלות ואת התשובות שמיועד לעורך החידון. וכפי שהערנו בכל החידונים עד היום, עדיף לקיים את החידון בשאר סעודות החג ולא בליל הסדר שבד"כ עמוס בחידושים ופנינים שכל אחד מביא מבית חינוכו, גידולו, ומסורת משפחתו. למחרת ליל הסדר, יש יותר זמן, היום ארוך ...

² למען הקל על מתן התשובות, השאלות יהיו פחות או יותר לפי סדר החומשים והפרשות, אך פה ושם נרשה לעצמנו דילוגים קטנים. ועל מנת להקל עוד יותר, ראו הדף [מצוות לזכירת יציאת מצרים](#) בחג הפסח.

³ וזו כבר שאלה מקדמית-ראשונית לקהל המסובים: הסבר את המשפט האחרון!

13. חזרה ל"קטון החל ובגדול כילה" – קרוב משפחה של משה שעד עכשיו לא שמע על יציאת מצרים!
14. איזה לחם, חוץ מהמצה, גם הוא תזכורת ליציאת מצרים?
15. האם יציאת מצרים מופיעה בעשרת הדברות? אם כן, איפה?
16. האם יציאת מצרים קשורה במשכן? אם כן, הבא פסוק להוכחה.
17. אחד היסודות החשובים ביותר בלוח השנה העברי, הוא שמירה על חג הפסח בחודש האביב. אזכור זה מופיע שלוש פעמים בתורה. מצאת אזכור אחד – ציון עובר, שניים – טוב מאד, שלושה – ציון מעולה.
18. איזה מנגנון חשוב בלוח השנה העברי קשור בשאלה הקודמת ואיך זה קשור לזה שהשנה התחלנו את הסדר בשעה מאוחרת יחסית?
19. פסח כמובן קשור ביציאת מצרים וגם ראינו כבר את הקשר למתן תורה וחג השבועות. מה חסר? סוכות כמובן. איך גם חג הסוכות קשור ליציאת מצרים?
20. שמירה על מידות ומשקלות, מסחר הוגן - "מאזני צדק" קשורה ביציאת מצרים. מצא היכן זה כתוב. אם תמצא, תגלה שם עוד מצווה חשובה שקשורה ביציאת מצרים.
21. וגם איסור נשך וריבית קשורים ביציאת מצרים. מצא את המקור ותן הסבר משלך מה יכול להיות הקשר בין איסור נשך וריבית ובין יציאת מצרים (אם לא מצאת, לא נורא, חכה לשאלה הבאה)?
22. איזו מצווה שלא הזכרנו עד עכשיו שבוודאי הכי קשורה ליציאת מצרים! מה היא ואיפה היא נזכרת?
23. האם עכשיו יש לך הסבר יותר טוב למה נזכרת יציאת מצרים במצוות מידות ומשקלות ובאיסור ריבית?
24. אזכור יציאת מצרים, בהקשר עם מצווה, אולי השכיח ביותר שאנחנו אומרים פעמיים בכל יום! מהו?
25. מצווה שאיננו מקיימים היום בגלל שאין מקדש, אבל אזכור יציאת מצרים במצווה זו הוא מוכר מאד ומשמש ציר מרכזי בהגדה בליל הסדר. מהי המצווה?
26. איך מצוות מתנות לעניים קשורה ליציאת מצרים ואיפה זה כתוב בתורה?
27. סיימנו את מכסת השאלות וכולן מהתורה. בכ"ז שאלה או שתיים מהנ"ך. מי האיש שמזכיר את יציאת מצרים באירוע חגיגי ורב רושם ומשתמש לתיאור שעבוד מצרים בביטוי "כור הברזל"? מי עוד משתמש בביטוי זה?
28. ושאלה אחרונה לצעירים מהנ"ך (רק הצעירים בבקשה). איפה מוזכרת יציאת מצרים בספר תהלים?
29. במגילת רות שנקרא בעוד חמישים יום לא נזכרת יציאת מצרים, אבל יש לה קשר ליציאת מצרים. רמז: זה נזכר כבר בשאלה קודמת.
30. ושאלה באמת אחרונה, לזקנים ולחכמים שבחבורה! יציאת מצרים מוזכרת בתורה גם בהקשר של חילול השם. ויש גם נביא שאומר שיציאת מצרים הייתה בכדי למנוע חילול השם. איפה האזכור בתורה, ומי הוא הנביא ואיפה האזכור שלו?

חג שמח וליל סדר מהנה
מחלקי המים